ՅՈՎՀԱՆ ՄԱՆԴԱԿՈՒՆԻ

(Շարունակութիւն).

Առդ այսու քառասնօրդաւ առ մեծ մարգարէն Մովսէս զաւրէնս և ետ ժողովրդեանն, և այնու քառասնօրդաւ քաւեաց Մովսէս զյանցանսն Ահարոնի և զյանցանս ժողովրդեանն։ Այսու քառասնօրդաւ չոգաւ Եղիա մարգարէն ի լեառն Քորեբ առնուլ հրաման ի Տեառնէ զվերանալոյն իւրոյ յերկինս։ Այսու պահաւք ապրեցան երեք մանկունքն ի բարձրաբերձ տոչորական հրոյն սաստկմանէ։ Այսու պահաւք լուծեն Նինուէացիքն զվճիռ մահուն զտէրունական հրամանին, և ընկեցիկ առնելով յանձանց՝ զանց արարին զառժամայն մահուամբն սաստկման մահաբեր մարգարէին։

Տեսանես զերագալուր հաւանութիւնն և զվազիմաց զհնազանդութիւնն Նինուէացւոցն, որոց ոչ միայն մարդիկն ևեթ մեծ և փոքր առհասարակ պահէին, այլ և խաշանց անդամ տային ծոմել, առ ի լինելոյ ընդունելական պահք ապաշխարութեան նոցա, և արադաթող լինելոյ մեղք յանցանաց նոցա։

Առդ քանզի ի կանոնս յայսմ քառասնօրդիս, որ կոչի չարչարանք Տեառն, չէք դրեալ մատուցանել պատարագ զչորեքշաբաթի և զուրբաթի, բայց միայն զկիւրակէն.

294 D չիք առդ CDTV այս D էառ TV չիք առ 295 TV չիք զաւրէնսն և A «մովսէս» բառն աղճատուած: TV և այն ACDE թէ այսու 296 ACD զանցանսն E զյանցանս TVCD Ահարովնի 297 ACDE զանցանս ACDE թէ այսու T քառասներորդաւ 298 CDE Եղիայ TV չիք մարգարէն T ի լեառնն TVCDE սինէական փոխ. Քորեբ 300 E պահեցան փոխ. ապրեցան 301 V բոցոյ տոչորական DE տոչորմանէ TV սաստկման 302 C զվճիռ E տէրունական C հրամանին 303 C ընկէցեք ուղղուած ընկէցիկ C զանձարարին 304 CD առ ժամայն 303—309 TV չիք և ընկեցիկ առնելով—տային ծոմել 307 CD հնազանդութիւնն Նինուէացւոցն 308 E զմարդիկքն CD մարդիկքն և եթէ մեծ փոքր 310 T ապաշխարութեանն 311 CD առա թող փոխ. արադաթող 311 Այս տողով վերջանում է TV-ում «Յաղագս քառասնպահոց» հատուածը: 312 E քանզի կանոնս AE քառասնորդի 314 E զչորեքշաբթի CD զուրբաթ C զկիւրակէն E զկիւրակէին

քանզի քահանայից եկեղեցւոյ վասն ակարութեանցն արգելեալ է յայժմ քառասնորդիս մատուցանել ի շաբաթուն այգոյն պատարագ և բերան լուծանել: Եւ վասն զի մի նոցա անարժանք լինիցին ուանց պատարագին լուծանել բերան, այլ առեն, եթէ վասն ծամականաց մատուցանեմք ի շաբաթու պատարագ: Արդ որովհետև քահանայք վասն շաբաթահանաց լուծանեն զկանոն պահոց, արդ աւրէն է պահել աւր ըստ աւրէ վասն բանին Պաւղոսի. թէ Ոմն պահէ աւր ըստ աւրէ և ոմն պահէ զաւրհանապազ. և ճաշակել երեկուն, քան եթէ շաբաթս հանել և կամակս ուտել, [և] լուծանել զկանոն պահոց: Զի եթէ յարձակ աւուրս վանականք բերան լուծանիցեն տարաժամ, ոչ ապաքէն ամաւթալից և դրաւշեալ լինին ի մարդկանէ, արդ ո՛րչափ եւս առաւել ի կարևոր և ի պատուական աւուրսն: Թագաւորք և դատաւորք և նախարարք և եպիսկոպոսք և համաւրէն աշխարհականք ի հրամանէ Տեառն և ըստ իւրաքանչիւր կարի պահեն, իսկ զիա՞րդ վայել է վանականին ի կարևոր աւուրսն տարաժամ՝ լուծանել և լինել խղճալից մաւք և ամաւթալից երեսաւք և գայթակղութիւն այնոցիկ, որ ուղիղ կրաւնիւք հանապազ հարթիկն երթայցեն մինչև ի կէտ կատարման սիրով, սրբութեամբ և խաղաղութեամբ:

Այդ եւ զայս առեմ ըստ իմում գիտութեան, թէ

315 C եկեղեցւոյ 316 ACE արգելեալ D ի շաբաթու 317 E այգւոյն 318 CD անարժան 319 C վասն ծումաչան D վասն ծամաջան 325 CD զշաբաթս CD ուտելն E ունել փոխ. ուտել ACDE լուծանեն 326 CD զի արձակ 327 C որ ժամ փոխ. տարաժամ 328 E լինին մարդկանէ 329 ACE և պատուական E յաւուրսն 330 CDE զի Թագաւորք 331 E յաշխարհականն C աշխարհական D աշխարհականք 332 C իւ րաքանչիւր 333 E յաւուրսն 334 E լինել 336 C երթայիցեն 337 C սրով D սրով փոխ. սիրով 338 սկսում է V-ն. «Նորին Տեառն Յովհաննու Մանդակունւոյ կանոնք», առնուած Կանոնագրքից—K: K-ից առնում ենք միայն մի երկու ընթերցուած: 338 V զայս ըստ իմում գիտելոյ առեմ

որ զմանուկ ոգէտ և տհաս երեց առնէ, որ ոչ կարէ կարգալ զաւետարան ի բեմի, զպատիժ քահանայութեան նորա նա տայ, որ առնէն զնա. քանզի զհասնոցն և զուսեալոցն մեղացն զհամարս անձինք իւրեանց տայցեն։ Այլ աւրէն է զհասուն և զգիտունն, որ կարաւղ է զանձն ապրեցուցանել և ժողովրդեանն առաջնորդել, վասն որոյ մեծին իսկ Պաւղոսի ձայնարձակ բարբառով բողոք բարձեալ առէր զՏիմոթեայ, թէ Զեռս ուրուք վերայ փաղփաղակի մի դնիցես և մի լինիցիս կցորդ մեղաց աւտարաց. և դարձեալ եթէ Մի մատաղատունկ, զի մի հպարտացեալ ի դատաստանս և յորոգայթս սատանայի անկանիցին։ Այլ զի Պարտ է, ասէ, քահանային անարատ լինել, որպէս Աստուծոյ տնտեսի, վերակացու լինել հաւատարիմ բանին արդարութեան, զի կարաւղ իցէ մխիթարել ողջամբութեամբ, վարդապետութեամբ և զհակառակորդան կշտամբել. հեզ, հանդարտ, ցած, պարկեշտ, ուսուցիչ, հիւրասէր, բարեսէր, արդար, սուրբ, ժուժկալ. մի յանդուգն, մի բարկացաւղ, մի թշնամանաւղ, մի հար-

339 KV ազէտ (և) զոխմար չիք երեց առնէ CD էրէց 340 V զաւետարանն C զաւետրան E աւետարան բեմի KV ի բեմի ի լուր ժողովրդոցն, և զբոլոր ուսումն կարգի քահանայութեան ոչ է ուսեալ, զպատիժ քահանայանալոյ նորա նա կրէ՝ որ ձեռնադրեացն զնա. զի 341 CD որ առնեն զնա CD հասնոցն և զյուսուցելոցն [D զուսուցելոցն] E հասնոցն և յուսացելոցն A զյուսացելոցն 342 V զհամարս մեղաց 344 CD ժողովրդեան 343—5 V Այլ օրէն է առուել զգիտունն և զհասակաւ կատարեալս արժանացուցանել [K այսոր չնորհի որ կարող են ապրեցուցանել] զանձինս և առաջնորդել ժողովրդեան(ն)։ 345 C Պօղոսին 346 V բարբառովն զբողոք V Տիմոթեայ AE ցՏիմոթեա(յ) CD զՏիմօթեայ 347 V յուրուք V մի դիցես և մի լիցիս 348 D թէ V չիք եթէ 349 CDV ի դատաստան 350 V չիք և յորոգայթս V անկանիցի 351 V չիք ասէ 352—359 V բանիւ վարդապետութեամբ չիք արդարութեան—մի գինեսէր։ 353 CD զի կարիցէ 354 CD չիք վարդապետութեամբ CDE զհակառակորդն 356 D չիք սուրբ, ժուժկալ, մի յանդուգն 357 CDE մի հարկանող, մի

կանոդ, մի կոռոդ, մի երկրան, մի արծաթաէր, մի դաւշաքաղ, մի գինեւէր։

Այլ զոր աւրինակ զՔրիստոս դնէ միջնորդ Աստուծոյ և մարդկան և երաշխաւոր և փրկանս ամենայն աշխարհի, արդ ոչ այլաքէն նոյն աւրինակ և քահանայքն աւրէն իցէ ամենայն անարատութեամբ առաջնորդ և փրկանք քաւութեան մեղաց ժողովրդեանն Աստուծոյ լինել։

Այլ եթէ վասն մեծին Մովսէսի առէ գիրն, եթէ Հեզ և խոնարհ և հանդարտ էր քան զամենայն մարդիկ, և ուսեալ զամենայն խմաստութիւնն Եգիպտացւոց. զի եթէ հեզն և հանդարտն և խմաստունն և անարատն ի բծոյ հաւատարիմ պատգամաւորն Աստուծոյ և մեծիմ՝ տեսուչ ժողովրդեանն չկարաց ամբողջ պահել զժողովուրդն ի մեղաց և ազատեցուցանել զնոսա ի հարուածոցն Տեառն և ժառանգեցուցանել զնոսա ի խոստացեալ երկրի պարգեւականի՝ զհանեալսն յԵգիպտոսէ մեծաւ նշանաւք, խակ այլ քահանայք ոգէաք և արատաւորք՝ զիարդ կարեն ազատեցուցանել զժողովուրդս ի մեղաց, որք զանձինս իւրեանց անգամ չկարեն պահել ի մեղաց, թող թէ ժողովրդեանն Աստուծոյ լինել միջնորդ և երաշխաւոր տանելոյ յարքայութիւնն Աստուծոյ։

Քանզի գրեալ և պատուիրեալ է, թէ մի յաջ խոտորեսցիս և մի յահեակ. Արդ զինչ կան ափտան աջոյ կողէ և

կաւսող 358 E երկրայ 359 C շողոպրաղ D ժողաքայ CD գինէւէր 360 V Պաւղոս զՔրիստոս 363 V օրէն է 364 V լինել առաջնորդ D փրկան 366 V չիք վասն V գիր 367 D մարդիկք 368 V թէ C եգիպտացոց 369 CD իմաստուն 371 V ոչ կարաց ի մեղաց ողջ պահել զժողովուրդն և C զժողովուրդն Այ. 372 V այ փոխ. տեառն 373 C ժառանգեցուցանէ 373—4 նոցա պարգևական երկիրն չիք զհանեալսն—նշանաւք 374 E նշանեօք 375 V չիք այլ K խակ արդ՝ այլ 376 V զժողովուրդն 376—7 չիք որք զանձինս— պահել ի մեղաց. 379 V տանել 380 CD մի թէ յաջ V խոտորեցիս 380 Այս տողով սկսւում է V-ի մէջ՝ «Բան խրատու առ ճգնաւորսն» էջ 216: 381 V-ում վերջանում է կանոնական հատուածը

զմարմնական ախտոն կոչէ յաճեկէ։ Եւ բազումք իսկ, որ դատարկութեամբ անցուցանեն զաւուրս իւրեանց, երկուքումբք վարին, մեղանչեն և ոչ գիտեն։

Քանզի թշնամին Աստուծոյ և մարդկան այսու ախտիւք յաղթեաց հողեղինին։ Այսու ախտիւք սպան զերկրաւոր Ադամ, և սովին ախտիւք սպանեաւ յերկնաւորէն Ադամայ։ Այսու ախտիւք խաբեաց զնախաստեղծն Ադամ, և սովին ախտիւք խաբեցաւ ի նորածին Ադամայ։ Այսու ախտիւք եկուլ զշնչաւոր Ադամ, և սովին ախտիւք եթուք արտաքս աստուածեղինաւն Ադամաւ։ Այսու ախտիւք ընկէց զԱդամ ի դրախտէն, և սովին ախտիւք ընկեցաւ ինքն ի խաւարին արտաքին։ Այսու ախտիւք ընկղմեաց զԱդամ ի դրախտէն, և սովին ախտիւք հեղձաւ ինքն խոզիւքն ի ծովուն։ Այսու ախտիւք յաղթեաց կերացողին Ադամայ ի դրախտին, և սովին ախտիւք յաղթե-

այսպէս «և մի յաճեակ»։ Դասն որոյ պատուիրեմ առաջնորդաց եկեղեցւոյ զգուշանալ ի ձեռնադրութենէ ագխտաց, և մի կաշառօք արծաթոյ զօք յառաջ մատուցանել յեպիսկոպոսութիւն կամ յերիցութիւն և կամ ի սարկաւագութիւն, կամ յայլ աստիճան, որպէս ի սուրբ առաքելոյն Փրկչին ասէ առ սուրբ աշակերտսն՝ թէ Ձրի առէք և ձրի տուք»: K-ում սրան հետեւում է նորից երկու կանոն՝ ուրբաթ աւուր, նաւպատակի, ցուածի և ամիճների վերաբերեալ (տես Կանոնագիրք), որ կարող են քաղուած լինել Մանդակունու հարազատ ճառերից:
380 V զրեալ է և պատուիրեալ V խատոր 381 E ի չնչական E յաջոյ V ախտն 382 E ախտն CD յաճեկէս E որք V ախտն V աճեկի չիք և 383 EV անցուցին 385 C ախտիւր E ադթիւք 386 E յաղթեալ CD Արդ այսու V հողեղինին Ադամայ և սովին ախտիւս յաղթեցաւ ի հողեղինէն Ադամայ, այսու ախտիւս եսպան 387 E չիք Ադամ—յերկնաւորէն V ախտիւս V յերկնաւոր Ադամայն 388 C և սովին ախտիւք և սովին ախտիւք V ախտիւքս V զնախահայրն 389 E ադխիւք V ախտիւս V ի նորածնեալ Ադամայն 390 V զշնչաւորն V ախտիւքս 391 CD աստուածեղինաւ նորն CDEA Ադամայ V չիք արտաքս 392 AD ընկեց 392—4 չիք և սովին ախտիւք ընկեցաւ—ընկղմեաց զԱդամ ի դրախտէն. 393—5 A չիք այսու ախտիւք ընկղմեաց—ի ծովուն 395 V և ինքն V չիք խոզիւքն V կերողին AE այժմ E յախտեաց 396 V ա խ

ցաւ ի պահացողէն Ադամայ յանապատին։ Այսու ախտիւք խաբեաց զոդէան Ադամ ի դրախտին, և սովին ախտիւք խաբեցաւ ինքն յամենիմաստէն Ադամայ ի յաշտարակին։ Այսու ախտիւք մերժեաց զԱդամ ի դրախտէն, և սովին ախտիւք չոգաւ յետս ինքն ի լերինն փորձութեան։ Արդ փորձիչն մարդկան մինչդեռ կարծէր զստեղծիչն իբրև զստեղծեալն փորձել՝ ինքն փորձեալ գտաւ որդի կորստեան և ժառանգաւոր խաւարի։

Արդ քանզի հոգւորս ախտիւք հոգին չար՝ անկեալ յերկնից և մարմնաւոր ախտիւք եհան զմարմնաւորն ի դրախտէն, վասն այնորիկ հայր ամենայն ախտից ընչոյ կոչի հպարտութիւն և մայր ամենայն ախտից մարմնոյ՝ որկորստութիւն։ Արդ յայսմ երկուց ախտից ծնանին ամենայն ախտք մարդկան՝ ընչականք և մարմնականք։ Արդ այսու ախտիւք կռուի ընդ վանականս յայտնապէս և ընդ աշխարհականս գաղտնապէս։ Այսու ախտիւք սերմանէ զցայդ քնով և հնձէ զցերեկ խորհրդով։ Նիւթէ զցայդ երազաւք և արկանէ զցերեկ լեզուով։

տիւքս յաղթեաց ի պահողէն A և նովին ախտիւքն 397 V ախտիւքս 397—402 A չիք «Այսու ախտիւք խաբեաց—ի լերինն փորձութեան». մանր տառով «յետ այլոց»: 398 CDE յաղթեաց զոդէա [D չիք յաղթեաց] 399 V և ինքն յետոյ 399—401 V չիք յամենիմաստէն — յետս ինքն C ամէնիմաստէն D ամէնիմաստն 402 CDE փորձութեանն VE փրկիչն փոխ. փորձիչն 403 V կամէր C զստեղծեալն փորձել 404 V որդին V ժառանգորդ D ժառանգ 406 ACDE չիք չար V քանզի հոգւով ախտիւք անկաւ հոգին չար յերկնից 407 D էւհան V մարմնով ախտիւք զմարմնաւորն եհան 408 V այսորիկ 409 V և չար ընչոյ կոչի հպարտութիւնն 410 ACD յայս E այս V յայսմ ախտիցս 411 C ախտիւք V չիք մարդկան V ընչական և մարմնական 412 V ախտիւքս V չիք յայտնապէս և ընդ աշխարհականս 413 CD աշխարհականս E յաշխարհականս 414 E զցանդ E զցերեկն CD չիք հնձէ V սերմանեաց զցայգն չիք և հնձէ—խորհրդով. 415 E զցանկ E

Այդ այս ախտք են,] որ կոչին յահեկէ.

Որկորստութիւն, անառակութիւն, անկարգութիւն, յագեցութիւն, զմայլեցութիւն, գիրացութիւն, շուայտութիւն, պարարեցութիւն, արբեցութիւն, քնածութիւն։ Վասն այսորիկ ասէ առաքեալ, եթէ Կերակուր պորտոյ և պորտ կերակրոյ, Աստուած խափանեսցէ զնա և զնոսա։

Ցանկութիւն, գիջութիւն, իգասիրութիւն, ակնատեսութիւն, ակնագնացութիւն, պագշոտութիւն, անամաւթութիւն, լրբութիւն, յայրատութիւն, ծիծաղեցութիւն, շնութիւն, պոռնկութիւն, իգացելութիւն, արուագիտութիւն։ Վասն այսոցիկ ասէ առաքեալ, եթէ Ամենայն մեղք մարդոյ արտաքոյ մարմնոյն են, բայց որ պոռնկին՝ յիւր մարմինն մեղանչէ.

Վատ, դատարկ, անյարիր, վեհերոտ, դանդաղկոտ, չգործու, չկեցու, դատարկակեաց, դատարկակեր, ընկերակեր, անդութ, երազատես, երազագէտ, վատ մարգարէ, ողեղծ, ամարդի, անմիտ, անխմատ, անհանճար։ Վասն այսոցիկ պատուիրեաց առաքեալ, եթէ Որ գործէն ոչ՝ կերիցէ մի։

զցորեկն A ցերեկ CD զցորեկ V զցայգն երազով V զցերեկն 417 CD Այդ այսու ախտիւքն որ V Այդ այսորիկ են որ կոչի ահեկի· 418 E չիք անկարգութիւն E գիրացութիւնն 418 — 421 V որկորստութիւն, անառակութիւն, շուայտութիւն, արբեցութիւնք, քնածութիւնք· ստախօսութիւն, որովայնամոլութիւն 419 E զմայլութիւն 420 CD պարակեցութիւն 421 CDE առաքեալն 422 V Ած զսա և զնոսա խափանեսցէ։ 424 V Վասն պոռնկութեան· ցանկութիւն, գիճութիւն 425 C պակշոտութիւն 426 V յարատ տեսութիւն, ծիծաղութիւն, շուայտեցութիւն, շնութիւն 428 EV այսորիկ A չիք ասէ CDEV առաքեալն 429 V թէ V մարմնոյն արտաքոյ մարմնոյն 430 E իւր V պոռնկիցի V մեղանչիցի 431 V վասն դատարկութեան· վատ 432 ACDE չիք դատարկակեաց 433 EV չիք ընկերակեր V անգութ, անամօթ, քնեայ, երազատես 434 V ողեղծ ի մարտի, անմիտ, անհանճար։ 435 EV այսորիկ CDE առաքեալն E գործեն 436 CD ոչ

Ագահութիւն, անյագութիւն, վհատութիւն, ճըժգութիւն. հոգածութիւն, ժպրհութիւն, վրդութիւն, ժլատութիւն, անխրատութիւն, ապիրատութիւն, ղըրկութիւն, խարէութիւն, բռնութիւն, յափշտակութիւն։ Վասն այսոցիկ առաքեալ ասէ. եթէ Արմատ ամենայն չարեաց արծաթսիրութիւնն է և ագահութիւն կռապաշտութիւն։

Երկմտութիւն, նենգութիւն, խորամանկութիւն, խարդախութիւն. չարիմաց, ժանտամիտ, թունաւոր, աձագլիմ, հրգլիմաց, ամենակեղծ, բիւրակեղծ, բիւրաբիծ, ամենաչար, խոժոռամիտ, խոժոռադէմ, տրտմաղ, ուրուշիչ, ուռուցկոտ, դեղաւոր, վրիժկոտ, գեղախիճ, գոռոզ, գաղտառու, չիթող, գաղտախայթ, քինաւոր, վրիժահան, երկխաւս, բանսարկու, հրապուրիչ, ոխակալ, քինապահ, անհաշտեցող։ Այս ախտք են որ կոչին յահեկէ։

Եւ որ աջոյ կոչին՝ այս է.

Ամբարտաւանութիւն, ամբարհաւաճութիւն անա-

գործեն ոչ ̄ 437 E անյագութիւնն D ճժաութիւն=ժաութիւն ? 437—444 V չիք Ագահութիւն—նենգութիւն. 438 E չիք վրդութիւն 441 E այսորիկ առաքեալն CD ասէ առաքեալն եթէ ամենայն արմատ չարեաց արծաթսիրութիւն է: 443 «կռապաշտութիւն»-ը մենք ենք կարդում նախընթացի հետ, բաժանելով հետևեալից: 444 D խորամանկութիւն V Վասն նենգութեան. խորամանկութիւն 445 V չարիմաց, ժանտիմաց, ժանտամիտ, թիւնաւոր 446 E օձագլմ E հրգլիմաց D «հրեղիմաց», առաջին ենին ջնջման կէտով V խարագլիմաց ACDE ամենակեղծ, բիւ, րիծմանկոտ, ամենաչար 447 E տրտմուղ E գեղախիճ 448 D վըրիժկոտ V չիք ուրուշիչ 448—454 V ուռուցկոտ, դէզաւոր, դեղամոր, դեղխիչ, գոռոզ, խաղմառու, չիթող, դաշտխօս, բանսարկու, հրապուրիչ, որոշիչ, ոխապահ, քինահան, անհաշտ, առեցող. վասն այսորիկ ասէ, թէ այս ախտք են և կոչին ահեկի, և վասն սոցա դատապարտիմք: Եւ այս են աջոյն. ամբարտաւանութիւն, 449 E չիտող E գաղտախայտ 450 ACE քնաւոր CD հրապուրիչ 452 CD ահեկէ 453 A որք E որ քաջոյ 454 E ամբարտաւանութիւնն, AE անբարհաւաճութիւն(ն)

փառութիւն, անգոսնութիւն, արհամարհողութիւն. չարակամ, խստասիրտ, խստամիտ, խստապարանոց, յամառ, անհաւան, անհնազանդ, խստաբարոյ, խստաբան, խստախօս, չարաբան, չարասիրտ, բարկացող, սրտմտող, չարացասումն, արագացասումն ։ . . . . . .

Անցին աւուրք խաղաղութեան, հեռացան ժամանակք արդարութեան, բարձան ստուգութիւնք յաշխարհէ, մեկնեցան իրաւունք ի մարդկանէ։ Ոչ գոյ յոյս ի մարդ, և ոչ հաւատարմութիւն առ ընկերի։ Ոչ որ յուսայ ի ծեր, և ոչ [որ] հաւատայ վարդապետի։ Զիք

455 AE անկոսնութիւն D արհամհողութիւն EV արհամարհութիւն V նեղութիւն անգոյս փոխ. անգոսնութիւն 456 D համառ 457 C անհաւամ A խsաբան V խստաբարոյ 458 ACDE չիք չարաբան 459 V չարացասումն, վայրապարացասումն, անժոյժ, եռացկոտ, վքացող, յարձակող, հարկանող, կռուող, արիւներեռ, արամող, մինչ ոչ զփղձուկն և ոչ զփուքն թափել չկարէր յխստակեցուցանել զմիտս իւր: Եւ դարձեալ՝ եթէ ոչ աղաչեսցի յումեքէ՝ ուտել ոչ կարէ և ոչ աղօթել, այլ յաղթեալ ի ցասմանէն՝ անհաշտ անկանի: Վասն այսորիկ բողոքէ մարգարէն և ասէ, «Բարկանայք և մի՛ մեղանչէք»․ եւ առաքեալ, թէ «Արեգակն ի վերայ բարկութեան ձերոյ մի՛ մտցէ. և մի՛ տայք տեղի սատանայի»․ և դարձեալ ասէ, թէ «Բարկութիւն մարդոյ զարդարութիւն ա՞յ. ոչ գործէ»: Վասն հպարտութեան. հպարտ, անձնիշխան, անզգամ, ապարասան, անհաւան, անհնազանդ, ստահակ, ստամբակ՝ վրիպակ, հեռ, յամառ, վիճող, հակառակող, ընդդիմացող, վատախօս, կագող, թշնամանող, խռովիչ, քաղմարար, խանդարիչ, չարաբան, չարաբար, չարակամ, չաբալուր, չարատես, չարախօս, սուտ, ստապատում, կամակոր, կամապաշտ, կամակատար՝ որ կոչի մասխոհ, անձնատեաց, անձնակորոյս: Ցանզի գրեալ է. «Որ սիրէ զմեղս՝ ատեայ զանձն իւր»․ և դարձեալ, եթէ համապազ զ՞ած առաջի աչայդ տեսանես՝ ոչ մեղանչես և ոչ գործես զայս ամենայն: Փառասէր, անձնակամ, անձնասէր, անձնահաճոյ, դատապարկակեաց. և այս ամենայն չարիք մտեալ բնակէ ի մարդն և մերժէ յ՞այ: Զոր ապաշեմ վասն ա՞յ զամենեսեան պահելով զանձինս ի չար ախտէս յայսմանէ. քանզի վասն սոցա բարկանայ ա՞ծ, որ զայս կրէ յանձինս իւր: 461 E ժամանակ 462 CD յաշխարհէ 463 E հաւատար–

ոք որ կայ ի բանի և առնէ զասացեալն։ Չիք ոք որ առէ և ոչ ասէ։ Չիք ոք որ խօսի և ոչ մեղանչէ։ Չիք ոք ստուգաբան, և ոչ ոք գտանի արդարախօս։ Չիք որ կայ ի ճշմարտութեան և առնէ զարդարութիւն։

Ոչ գտանի բարեգործ խոնարհ, և ոչ մեղաւոր հնազանդ։ Ոչ գտանի արդար ախրուն, և ոչ յանցական երկիւղած։ Չիք ոք որ վասն հոգւոյ հոգայ և ոչ գոյ որ վասն արդարութեան աշխատի։ Չիք ոք որ վասն մեղաց լայ, և ոչ գոյ որ վասն տանջանաց հեծէ։ Չիք ոք որբասէր, և ոչ գոյ արդարամիտ։ Չիք ոք միամիտ, և ոչ գոյ պարզամիտ։

Լուռն ի ծածուկ չիթէ և շատախօսն յայտ խածանէ։ Լուռն թունաւքն սպանանէ և խաւսողն լեզուով սատակէ։ Ի ներքոյ հուր և արտաքոյ սուր։ Լուռն գաղտ խայթէ և խաւսողն յայտ խոցոտէ։ Երկմիտն դեղովն սպանանէ, և միամիտն սրով խողխողէ։ Ներքոյ մարտք, և արտաքոյ պատերազմ։ Չիք ոք հաւատարիմ, և ոչ գոյ յուսալի։ Ոչ գոյ լուռ միամիտ, և ոչ միամիտ լուռ։

Ծերն փառասիրէ, երիտասարդն հպարտանայ, մանուկն չհնազանդի։ Ծերն կամի առնել և ոչ կարէ, երիտասարդն կարէ առնել և ոչ կամի, մանուկն ոչ կամի և ոչ առնէ։ Չիք ոք որ առնէ զբարի և չէ ոք մինչև ի մի։

Մերձեցան ժամանակք փորձութեան, հասին չարութեան աւուրք, զարթեան պատերազմունք ի չորից

մութիւնն 466 E Չիք ոչ ստուգաբան 467 D ստուգաբան և ոչ գտանի E Չիք ոք որ կայ 468 A առէ 469 CD չիք խոնարհ 471 A երկիւղած E անցական մրկեղ CD երկիւղած և ողորմած 472 A արդարու թիւն D արդարութեան յաշխարհի 475 CD չիք և ոչ գոյ պարզամիտ 476 E այտ 477 CD թունաւքն սպականէ 479 E լուռն գայթ 480 CDE դեղով E խողողէ 481 CDE ի ներքոյ մարտ 482 C և ոչ քոյ յոյսալի C միամիմիտ 484 CDE փառասիրի DE և մանուկն 485 CD և ոչ առնէ CDE երիտասարդն կամի առնել և չկամի 488 E ժամանակ 489 CDE զարթեան

կողմանց։ Ցարևելից մահ և յարևմտից սպանումն, ի հիւսիսոյ սուր և ի հարաւոյ հուր։ Բարձաւ աստուածպաշտութիւն ի թագաւորաց և հեռացան իրաւունք յիշխանաց։ Կորեան ճշմարտութիւնք ի դատաւորաց։ Մոգացան նախարարք աստուածապաշտք։ Մերժեցան սրբութիւնք յեպիսկոպոսաց, հեռացան արդարութիւնք ի քահանայից. քանզի զեպիսկոպոսաց աւրէնս պարտիկք լուծանեն և զերիցանց կանոնս կանայք խրեանց, և զվանականաց կրաւնս երխարք խրեանց։

Այդ եղև ժամանակ առեղութեան, հատաւ դութ ի մարդկանէ, հատան պտուղք ի ծերոց, դայլացան մարդիկ յաշխարհի։ Ցամաքեցաւ սէր, կարճեցան աղաւթք, նուազացան աւուրք։ Զիք ոք որ զքաղցեալս կերակրէ, և ոչ՝ որ զծարաւիս արբուցանէ, և ոչ որ զհիւանդս տեսանէ։ Զիք ոք որ զաւտարս ընդունի և ոչ գոյ որ զբանտարկեալս հանէ։ Բազմացան մեղք յաշխարհի, հեղան առեղութիւնք ի վերայ երկրի, դու ապատեմ, Տէր, յամենայնէ. և քեզ փառք յաւիտեանս. ամէն։

490 CDE արևելից մահ և արևմտից սպանումն ի հիւսիսոյ հուր և ի հարաւոյ սուր. A ի հիւսւսոյ 492 A հեռացաւ 493 E իշխանաց 495 CD եպիսկոպոսաց 496 D քահանայից CDE զօրէնս 497 A չիք կանոնս 498 D երխվարք E երխվարս 501 E մարդիկք CD աշխարհի 502 CD նուազեցան 503 CD և ոչ զծարաւիս լցուցանէ 505 C զբանտարգեալսն D զբանդարկեալսն 507 C ամենայնէ D յաւ-իտեանս յաւիտենից։ 501—508 E չիք կարճեցան աղաւթք —ամէն. բերի է մնում երեսի վերջում։ 505—508 A չիք Բազմացան —ամէն. բերի է մնում երեսի վերջում էջ 677ա։